

OPONENTSKÝ POSUDEK HABILITAČNÍ PRÁCE

Autorka habilitační práce: PaedDr. Renáta Orosová, PhD.

Název práce: **Mikroedukativny model rozvoja reflexívnych kompetencií budúcich učiteľov**, 197 stran.

Studijní obor: Pedagogika

Instituce: Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Oponentka: doc. PhDr. Denisa Labischová, PhD.

1. Význam a originalita řešené problematiky

Reflexe a sebereflexe představují nedílnou součást pedagogicko-psychologické způsobilosti pedagogických pracovníků a jsou tak relevantním předmětem vědeckého bádání. V tomto kontextu si PaedDr. Renáta Orosová, PhD. zvolila pro svou habilitační práci téma nanejvýš aktuální a věnovala se systematické deskripci a výzkumnému uchopení uceleného modelu rozvoje reflexivních kompetencí budoucích učitelů v pregraduální vysokoškolské přípravě. Zkoumání vlivu inovovaného mikroedukativního modelu na kvalitu reflexivních kompetencí studentů učitelství je jistě nosným výzkumným problémem a odráží odborné trendy pedagogického výzkumu realizovaného ve slovenském prostředí i v zahraničí. Předložená práce plně odpovídá současnému stavu rozpracování tohoto vědeckého poznání a je cenným přínosem pro rozvíjení odborné diskuse na dané téma.

2. Formální a etická stránka práce

Struktura habilitační práce je promyšlená a přehledná, obě hlavní části (teoretická a praktická) i jednotlivé kapitoly jsou logicky členěny a vzájemně provázané. Rozsah vlastního textu je v souladu s požadavky kladenými na habilitační kvalifikační práce. Zvláště oceňuji obsáhlou přílohu, do níž byly zařazeny jednak profesní standardy učitele na nižším a vyšším stupni sekundárního vzdělávání, jednak dotazníky pro studenty i cvičné učitele a záznamové formuláře k reflexi náslechnů, rozhovorů a pozorování v průběhu praxe. Tyto tak mohou být využitelné na vysokoškolských pracovištích připravujících budoucí učitele nejen na Slovensku, ale také v zahraničí.

Po formální stránce habilitační práce plně splňuje standardy odborných textů, jednotlivé pasáže jsou vhodně členěny a uspořádány. Autorka užívá adekvátní vědeckou terminologii, odborný diskurz se opírá o relevantní odborné zdroje, bibliografické odkazy odpovídají platné normě. Oceňuji, že je v práci podán velmi solidní přehled použité slovenské i zahraniční literatury, včetně časopiseckých článků. Pro rozšíření vědecké báze prezentovaného výzkumu bych doporučila využít také četné práce autorského týmu prof. Tomáše Janíka z Masarykovy univerzity v Brně.

Z etického hlediska byly dodrženy platné zásady etiky vědecké práce. Vzhledem k akcentu, který je v současnosti na etiku pedagogického výzkumu kladen, bych doporučila věnovat etickým aspektům realizovaného výzkumu samostatnou pasáž (např. podkapitolu), v níž by byly etické otázky uvedeny (anonymita, poučení souhlas, citlivé nakládání se získanými daty apod.).

3. Úroveň rozpracování odborné terminologie

Teoretická východiska vlastního výzkumu jsou pojata komplexně, jsou srovnávány četné definice a přístupy různých autorů, pojmový aparát je užíván korektně v souladu s jasně vymezenými odbornými termíny. Autorka se věnuje vývoji v chápání učitelské profese, procesu profesionalizace, standardům kvality učitele, jednotlivým dimenzím expertnosti učitelů i rozličným modelům učitelství. Bez povšimnutí nezůstává také fenomén jisté krize, tzv. deprofesionalizace, a pojmenování jejích hlavních symptomů a příčin. Zvláštní pozornost je zaměřena na kompetence absolventa učitelství v orientaci na žáka, na výchovně-vzdělávací proces a na profesní rozvoj, včetně procesu jejich standardizace.

S ohledem na stanovený předmět výzkumu pojednávají samostatné kapitoly o pojetí reflexe, sebereflexe a mikrovyučování v pedagogické teorii a praxi. V přehledu jsou shrnuty mimo jiné hlavní metody užívané k pedagogické reflexi (pozorování, hospitace, rozhovor, dotazník, analýza příprav na výuku, pedagogický deník, akční výzkum, mikrovýstupy, profesní portfolio ad). Kriticky jsou zhodnoceny výhody a nevýhody zařazení mikrovyučování do pregraduální přípravy učitelů. Za velmi přínosnou považují kapitolu přinášející návrh inovovaného modelu mikrovyučování založeného na rozvoji reflexivních kompetencí studentů učitelství.

V kontextu teoretického pozadí stěžejních fenoménů, o nichž autorka pojednává, by možná bylo vhodné věnovat hlubší pozornost také konkrétním výsledkům empirických studií věnovaných dané problematice a tzv. evidence-based pedagogické praxi.

4. Úroveň zpracování výzkumu

Velmi pozitivně hodnotím návaznost celkové koncepce výzkumu a stanovených výzkumných cílů (hlavního i dílčích) na rozpracovanou teorii. Cíle jsou dosažitelné a jasně formulované. Na základě teoretických konceptů a dříve řešených empirických výzkumů stanovila autorka šest výzkumných hypotéz, které jsou jednoznačné a statisticky ověřitelné.

Jako hlavní výzkumný nástroj byly použity dva nestandardizované hodnotící dotazníky vlastní konstrukce. Před realizací výzkumu byla uskutečněna pilotáž vycházející z hodnocení studentských pedagogických výstupů v průběhu praxe, z rozhovorů s učiteli základních a středních škol a se studenty. V ústřední fázi výzkumu byl využit pedagogický experiment, přičemž data získaná v experimentální a kontrolní skupině jsou adekvátně vyhodnocena.

V práci jsou detailně popsány statistické postupy zjišťující validitu a reliabilitu použitých výzkumných metod. Zkoumaný soubor byl vybrán na základě záměrného výběru a bylo do něj zahrnuto celkově 173 studentů učitelství a 692 cvičných učitelů ZŠ a SŠ s různými předmětovými specializacemi (tzv. aprobacemi). Pozitivně hodnotím, že především soubor učitelů je tak mimořádně rozsáhlý.

Výzkumná zjištění jsou prezentována v přehledných tabulkách a jsou podrobně interpretována, přičemž v analýze a interpretaci výsledků prokázala habilitantka značnou odbornou erudici. Pro ověření vytýčených hypotéz zvolila autorka adekvátní statistické postupy (neparametrický Mean-Whitney U-Test).

Získané výsledky jsou shrnuty v kapitole Diskuze, přičemž tato kapitola obsahuje i výčet nejvýznamnějších doporučení pro pedagogickou praxi, která byla zformulována na základě výzkumných zjištění.

5. Otázky pro habilitantku

- V praktické části zmiňujete četné domácí i zahraniční empirické výzkumy realizované v úzké vazbě na problematiku řešenou ve Vaší habilitační práci. Která výzkumná zjištění považujete za klíčová pro koncepci Vašeho výzkumu?
- V rámci doporučení pro pedagogickou praxi je zdůrazněn význam prohlubování reflexivních kompetencí také u garantů/vyučujících praxe na VŠ. Jaké formy a metody jejich rozvíjení jsou podle Vašeho názoru efektivní?

6. Závěr

Habilitační práce jako celek je jednoznačným přínosem jak pro rozvoj vědního oboru, tak pro reálnou školní praxi. Její pojetí jistě napomůže nejen v kvalitní pregraduální přípravě budoucích učitelů, ale také při vstupu začínajících učitelů do učitelské profese ve fázi tzv. adaptačního období.

Předložená habilitační práce splňuje všechny požadavky kladené na práce tohoto typu, a proto ji **doporučuji k obhajobě**. Doporučuji udělení vědecko-pedagogického titulu docentka v oboru Pedagogika habilitantce PaedDr. Renátě Orosové, PhD.

V Ostravě, 18. 2. 2021

doc. PhDr. Denisa Labischová, PhD.